

Spordis on kaks suunda, mida arvestatakse Euroopa Liidu tasandil üha enam – kutseline ja harrastussport. Mõlemal juhul on sport laiaulatuslik ja kiire kasvuga majandusharu, mis annab olulise panuse majanduskasvu ning töökohtade loomise heaks.

Sport soodustab sotsiaalset suhtlust, mis on oluline noortele ja vanadele, naistele ja meestele, ning parandab füüsilist ja vaimset tervist. Sport võib toetada ka haridust, suhtlus-, läbirääkimis- ja juhtimisoskusi, mis on olulised naiste õiguste edendamiseks.

Võrdsete võimaluste tagamine

Sooline võrdõiguslikkus on üks Euroopa Liidu aluspõhimõtetest. Euroopa Komisjon väljendas nii naiste hartas kui ka naiste ja meeste võrdõiguslikkuse strateegias aastateks 2010–2015 oma pühendumust kaotada otsustamisest sooline ebavõrdsus.

Pärast 2013. aastal toimunud Euroopa Liidu konverentsi spordi soolise võrdõiguslikkuse teemal kiideti heaks spordi soolise võrdõiguslikkuse strateegiliste meetmete ettepanek. Teha on veel palju, kuid ettepaneku meetmete ja soovitude abil julgustatakse spordi juhtorganeid ja vabaühendusi arendama ja rakendama riiklike ja rahvusvahelisi strateegiaid soolise võrdõiguslikkuse tagamiseks spordis. Neid strateegiaid toetatakse sidusate ja konkreetsete Euroopa Liidu tasandi meetmetega.

Euroopa Liidu Nõukogu järeldustes soolise võrdõiguslikkuse kohta spordis innustatakse spordiorganisatsioone suurendama soolist tasakaalu juhatustes ja komiteedes ning juhtkonnas ja treenerite hulgas. Järeldustes toetatakse ka selliste mitteõiguslike takistuste kõrvaldamist, mille tõttu naised ei pääse nendele ametikohtadele (20. mai 2014).

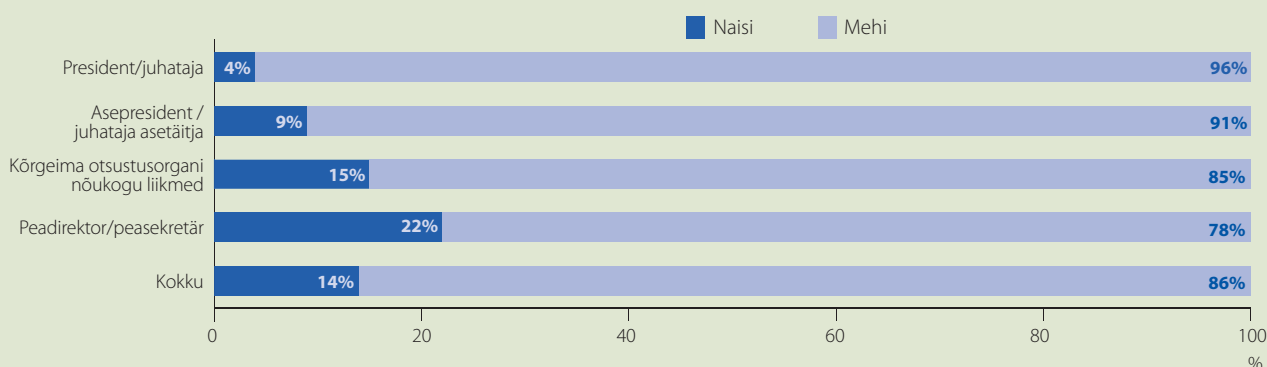
Tõkked

Naised jäetakse otsustamisest kõrvale

Kuigi naised osalevad spordis üha enam, on nad kohalike, riiklike, Euroopa ja maailma spordiorganisatsioonide otsustusorganites alaesindatud.

Aruandest, mille Euroopa Soolise Võrdõiguslikkuse Instituut (EIGE) koostas Luksemburgi ELi nõukogu eesistumisperioodi jaoks, nähtub, et **Euroopa tasandil** on olümpiaspordi konföderatsioonides

Joonis 1. Naiste ja meeste osakaal otsustajate ametikohtadel Euroopa olümpiaspordi konföderatsioonides (2015)

Allikas: Andmeid koguti kõigist 28 Euroopa olümpiaspordi konföderatsioonist (mai–juuni 2015).

otsustajate ametikohtadel naisi keskmiselt 14%. 28 vaadeldud konföderatsioonist ainult ühes oli naine president või juhataja ning kokku 91 asepresidendist oli naisi 8. Need arvud kajastavad suundumust, mida on täheldatud ka muudes otsustusvaldkondades: mida kõrgem positsioon, seda suurem on sooline ebavõrdsus.

Liikmesriikides on naiste osakaal spordiorganisatsioonide **kõrgetel otsustajate ametikohtadel** endiselt väga väike. Nendest oli naisi 2015. aastal kõigil ametikohtadel ainult 14%, kõige vähem 3% Poolas ja kõige rohkem 43% Rootsis.

Sporti peetakse meeste alaks

Sport on olnud valdkond, kus domineerivad mehed ning kus soolise võrdõiguslikkuse arengut takistavad naiste ja meeste sellised soorollid, kus tihti seostatakse sporti mehelike omadustega, näiteks tugevuse, vastupidavuse, kiiruse ja väga konkureeriva, mõnikord konfliktse õhkkonnaga. Naissportlasi võidakse pidada mehelikeks ja spordikaugeid mehi ebaseks. Peale selle, et valitsevad soostereotüübid takistavad naiste osalust spordiorganisatsioonides otsustamisel, raskendavad need ka naiste sportimist.

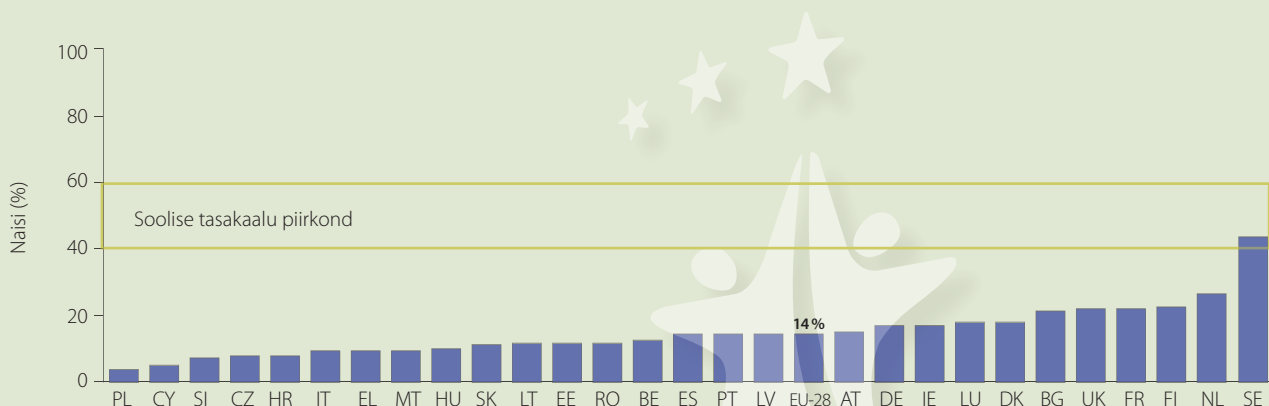
Tavapärased soorollid võivad määrata, kui palju aega veedavad naised hooldamiskohustusi täites, mis võib omakorda mõjutada seda, kui palju aega jääb sportimiseks. EIGE soolise võrdõiguslikkuse indeks näitab selgelt, et kuna naised kulutavad rohkem aega hooldamistegevusele kui mehed, osalevad nad vähem muus sotsiaalses tegevuses, näiteks spordis, kultuuris või vaba aja tegevustes.

Treenerid on enamasti mehed

Teine spordivaldkond, kus naised on väga alaesindatud, on treenerid. Seitsme **Euroopa Liidu liikmesriigi** andmete põhjal on leitud, et ainult 20–30% kõigist Euroopa sporditreeneritest on naised¹. Naistreenerid on rohkem spordialadel, kus enamik sportlasi on naised (nt tants, võimlemine, iluuisutamine ja ratsutamine), ning nad töötavad peamiselt naiste, noorte ja lastega, kes võistlevad kohalikel ja piirkondlikel võistlustel. Samuti töötab spordis rohkem mehi kui naisi ja EIGE soolise statistika andmebaasi kohaselt vähenes **Euroopa tasandil** aastatel 2012–2014 naiste tööhõive määr spordis, kuid meeste tööhõive määr suurenes.

¹ Euroopa Komisjon (2014), „Gender Equality in Sport: Proposal for Strategic Actions 2014–2020“ („Sooline võrdõiguslikkus spordis: ettepanek soolise võrdõiguslikkuse strateegiliste meetmete kohta aastateks 2014–2020“), lk 19.
http://ec.europa.eu/sport/events/2013/documents/20131203-gender/final-proposal-1802_en.pdf

Joonis 2. Naiste osakaal kõigil otsustajate ametikohtadel riiklikes spordiliitudes Euroopa Liidu 28 liikmesriigis (2015)

Allikas: Andmeid koguti kõigi 28 liikmesriigi 10 kõige populaarsema spordiala riiklikust liidust (kokku 280 liidust), mai–juuni 2015.

Märkus: Arvestatud on järgmisi ametikohti: president/juhataja, asepresident / juhataja asetäitja, peadirektor/peasekretär ja muud juhatuse liikmed. Mitmekordse loendamise vältimiseks on igaüht loendatud ainult üks kord, ka siis, kui tal on mitu ametikohta.

Meediastereotüübid jätvavad naised kõrvale

Meedia võib oluliselt aidata spordi soolisi stereotüüpe tugevdada või nõrgendada. Nais- ja meessportlaste sooliste stereotüüpide kasutamine on hästi dokumenteeritud ning sageli naissportlasi seksualiseeritakse. Neid kujutatakse tihti viisil, mis aitab marginaliseerida naiste spordisaavutusi, sest põhirõhk pööratakse naiselikkusele ja seksuaalsele atraktiivsusele ning mitte tugevusele või oskustele.

Samuti erineb oluliselt naiste ja meeste spordiürituste kajastamine meedias, sest meeste spordiüritused saavad palju rohkem tähelepanu². Probleem on ka see, et naissoost spordiajakirjanikke on vähe. 2012. aasta Londoni olümpiamängudel olid ainult 15% ajakirjanikest ja fotograafidest naised. Spordiajakirjanduse sooline ebavõrdsus laieneb ka meediaorganisatsioonidesse, kus tipptaseme juhtivatel ametikohtadel on naisi alla kolmandiku³.

Kuidas küsimust lahendada?

Mitu spordi edendamise ja arendamise rahvusvahelist ja muud liitu Euroopas on juba näidanud oma pühendumust soolise võrdõiguslikkuse tagamisele ning võtnud kasutusele **sookvoodid**.

2015. aastal kasutas sookvoote kõrgeimas otsustusorganis (täidesaatvas komitees, presiidiumis või direktorite nõukogus) 28 Euroopa konföderatsioonist 9 ning ainult ühes neist oli kvoot täitmata, st selle tippotsustajate ametikohtadel ei töötanud ühtki naist. Ülejäänud 19 Euroopa konföderatsioonist, kus sookvoot puudus, ei olnud neljas konföderatsioonis naisi tippotsustajate ametikohtadel.

Peale selle on naiste komisjonid või komiteed olemas viies järgmises organisatsioonis:

- Euroopa Poksi Konföderatsioon (EUBC)
- Euroopa Taekwondo Ühendus (ETU)
- Euroopa Võimlemisliit (UEG)
- FIBA Euroopa
- Euroopa Jalgpalliliit (UEFA)

Riigi tasandil on viies liikmesriigis (Prantsusmaa, Rootsi, Saksamaa, Soome, Ühendkuningriik (Inglismaa)) kavas võtta spordiföderatsioonide juhtimisstruktuurides kasutusele vabatahtlikud soolise tasakaalu eesmärgid või on need juba kasutusel.

Soolise võrdõiguslikkuse saavutamiseks spordis ja otsustamisel on vaja võtta siiski veel meetmeid.

² Samas, lk 33.

³ Andmed Rahvusvahelise Olümpiakomitee meediatoimingute juhi Anthony Edgari ettekandest „The Olympic Games: Meeting New Global Challenges“ („Olümpiamängud: uued ülemaailmsed väljakutsed“), Oxford University Club, Oxford, „The Future of Reporting at the Olympic Games“ („Olümpiamängude kajastamise tulevik“), 13. ja 14. august 2012.

Sookvoodid Euroopa spordikonföderatsioonides (2015)

Kõrgeima otsustusorgani sookvoodid

Vähemalt 1 naine ja 1 mees

Rahvusvahelise Maadlusföderatsiooni Euroopa nõukogu (UWW-Europe)
Euroopa Vehklemise Konföderatsioon (EFC)
Euroopa Käsipalliföderatsioon (EHF)
Euroopa Laskespordi Konföderatsioon (ESC)
Euroopa Tõstespordi Föderatsioon (EWF)
Euroopa Jalgpalliliit (UEFA)

Vähemalt 2 naist ja 2 meest

Euroopa Hokiföderatsioon (EHF)
FIBA Euroopa

Vähemalt 3 naist ja 3 meest

Euroopa Triatloni Liit (ETU)

Sookvoot nõukogudes, komiteedes ja komisjonides

Euroopa Käsipalliföderatsioon (EHF)
Euroopa Laskespordi Konföderatsioon (ESC)
Euroopa Lauatenniseliit (ETTU)
Euroopa Taekwondo Ühendus (ETU)
Euroopa Triatloni Liit (ETU)

Mida saab veel teha?

Sooaspekti kohaldamine

Üks võimalus, kuidas saab spordis tugevdada soolist võrdõiguslikkust, on kasutada seonduvates poliitikavaldkondades soolõimet. Soolõime ehk soolise aspekti arvestamine tähendab soolise võrdõiguslikkuse lõimimist poliitika või programmi väljatöötamise või rakendamise igasse etappi.

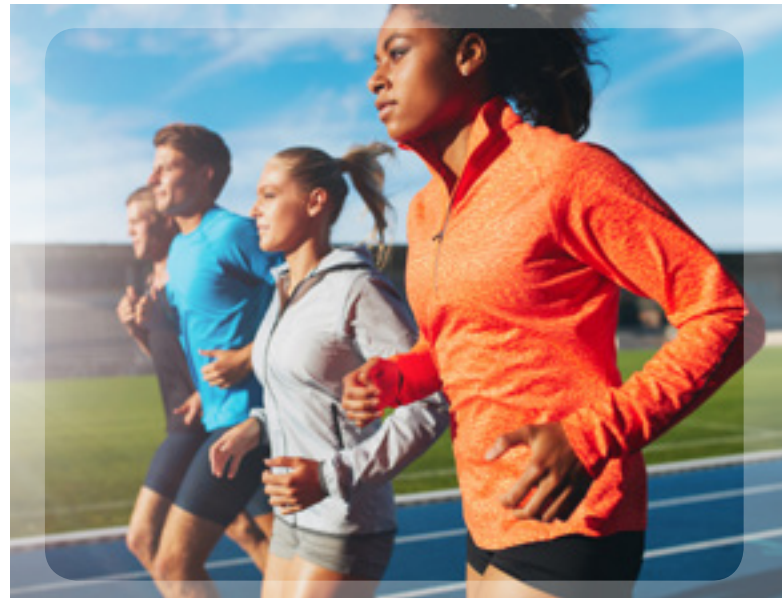
Et toetada Euroopa Liidu institutsioonide ja valitsusasutuste töötajaid soolise aspekti arvestamisel, sealhulgas spordis, on EIGE välja töötanud soolõime veebilehtvormi, mida saab kasutada EIGE veebilehe kaudu.

Sihtmeetmed ja -algatused

Soolise võrdõiguslikkuse saavutamist ja naiste osalemist spordivaldkonna otsustamisel saab edendada mitme sihtmeetme abil, näiteks avalike arutelude, koolituste, mentorlusprogrammide ja ennetava poliitika abil, mis julgustaks noori naisi jätkama sportimist. Õigusaktide ja vabatahtlike meetmete mõju saab tugevdada teavet levitades ja n-ö kohustuslike soorollide vastu võideldes. Sooliste stereotüüpide kaotamine on ülioluline selleks, et kaotada takistused, mis piiravad naiste pääsemist juhtivatele ametikohtadele spordis.

Parema kvaliteediga andmed Euroopa Liidu tasandil

EIGE on uuringutega leidnud, et spordivaldkonna otsustamise muutuste ulatusi on keerukas mõõta, sest puuduvad sobivad näitajad Euroopa Liidu

Sooliste stereotüüpide kaotamine on ülioluline, et tugevdada soolist võrdõiguslikkust spordis ja otsustamisel

tasandil. Kuigi teatud andmeid on juba olemas, puuduvad võrreldavad sooliselt eristatud andmed liikmesriikide kohta. Sobiva teabe puudumine takistab poliitikakujundajatel vastu võtmast poliitikameetmeid, mis kajastaksid naiste ja meeste erinevaid vajadusi ning julgustaksid võrdsemat osalemist.

Euroopa Liidu poliitikakujundajate tegevuse toetamiseks on EIGE välja töötanud soolise statistika andmebaasi⁴, mida saab kasutada EIGE veebilehe kaudu. Peale selle pakub EIGE teadmuskeskuse e-raamatukogu kaudu sporditeemalisi väljaandeid. Need on inglise, saksa, rootsi, hollandi, prantsuse, taani, itaalia, kreeka, norra ja portugali keeles ning neid saab kasutada järgmise aadressi kaudu: <http://eige.europa.eu/rdc>

⁴ Andmed naiste kohta spordis on andmebaasis Euroopa Liidu strateegiate jaotises (Euroopa Liidu naiste ja meeste võrdõiguslikkuse strateegia aastateks 2010–2015 – soorollid noorte, hariduse ja spordi valdkonnas) ning poliitikavaldkonna jaotises (kultuur, haridus ja noored).

Euroopa Soolise Võrdõiguslikkuse Instituut

Euroopa Soolise Võrdõiguslikkuse Instituut (EIGE) on soolise võrdõiguslikkuse Euroopa Liidu teadmuskeskus. EIGE toetab poliitikakujundajaid ja kõiki asjaomaseid asutusi nende tegevuses muuta sooline võrdõiguslikkus kõigi eurooplaste jaoks tegelikkuseks, pakkudes eriteadmisi ning võrreldavaid ja usaldusväärseid andmeid Euroopa soolise võrdõiguslikkuse kohta.

Kontaktandmed

<http://eige.europa.eu>
[facebook.com/eige.europa.eu](https://www.facebook.com/eige.europa.eu)
twitter.com/eurogender
[youtube.com/eurogender](https://www.youtube.com/eurogender)
eige.sec@eige.europa.eu
+370 5 215 7444

Euroopa Soolise Võrdõiguslikkuse Instituut
Gedimino pr. 16
LT-01103 Vilnius
LEEDU

Trükis: MH-02-15-937-ET-C 978-92-9218-946-4 10.2839/33337
PDF: MH-02-15-937-ET-N 978-92-9218-959-4 10.2839/775001